

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Pomen kakovosti hrane v šolah in vrtcih ter problematika zavržene hrane

Irena SIMČIČ
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

CPU, 22. 1. 2026

zaščitena
okusEvrope
KRANJSKA KLOBASA

 Sofinancira
Evropska unija

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Financirala Evropska Unija. Vsebuje do 10% alkohola. Vsebuje tudi sladkor in druge sestavine. Za več informacij o vsebini izdelka, ki vsebujejo sladkor, si lahko ogledate seznam izdelkov, ki vsebujejo sladkor, na spletni strani Evropske Komisije. Za več informacij o vsebini izdelka, ki vsebujejo sladkor, si lahko ogledate seznam izdelkov, ki vsebujejo sladkor, na spletni strani Evropske Komisije. Za več informacij o vsebini izdelka, ki vsebujejo sladkor, si lahko ogledate seznam izdelkov, ki vsebujejo sladkor, na spletni strani Evropske Komisije.

zaščitena
okusEvrope
KRANJSKA KLOBASA

Sofinancira
Evropska unija

Financirata Evropska Unija / Vmesni sofinanciranja vključujejo in niso garancija uspešnosti in zmogljivosti in niso odgovornost Evropske unije ali Agencije RS za kmetijsko, gozdno in razišnje politike. Za vse ne moreta biti odgovorna politiki Evropske unije ali države, ki oblikuje politiko. Za vse ne moreta biti odgovorna politiki Evropske unije ali države, ki oblikuje politiko. Za vse ne moreta biti odgovorna politiki Evropske unije ali države, ki oblikuje politiko. <https://probrava.si/>

- Koalicija šolskih obrokov je pobuda držav članic, katere cilj je zagotoviti, **da bo do leta 2030 vsak otrok imel možnost prejemati zdrav in hranljiv dnevni obrok v šoli.**
- Koalicija temelji na ukrepih na ravni držav in medsektorskih partnerstvih, ki so usmerjena k vzpostavitvi dostopa do programov šolske prehrane in pomoč držav z dobrimi praksami pri doseganju najbolj ranljivih skupin ter spodbujanje varne, hranljive, uravnotežene, raznolike in trajnostno pridelane hrane.

zaščitena
okus Evrope
KRANJSKA KLOBASA

PREHRANA OTROK IN MLADOSTNIKOV

- ORGANIZACIJSKI VIDIK
- ZDRAVSTVENI VIDIK
- EKONOMSKI VIDIK
- KMETIJSKI VIDIK
- VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI VIDIK
- SOCIALNI VIDIK
- DRUGI VIDIKI

Vzgojno-izobraževalni zavodi v Sloveniji
dnevno pripravijo

VEČ KOT 700.000
PREHRANSKIH OBROKOV

SOCIALNI VIDIK

ZDRAVSTVENI VIDIK

SMERNICE ZA PREHRANJEVANJE V VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Smernice za prehranjevanje v vzgojno- izobraževalnih zavodih

ZRSŠ ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA SOLSTVO

ZRSŠ

Spletni portal Šolski lonec

ŠOLSKI LONEC

zaščitena Evrope
KRANJSKA KLOBASA

Mladi potrebujejo zdravo prehrano in gibanje!

www.solskilonec.si

- Je osrednji nacionalni portal za podporo VIZ pri uresničevanju smernic;
- Prizadevamo si, da je redno posodobljen;
- Vabimo vas k redni uporabi, saj je primarno namenjen prav organizatorjem prehrane;
- Spletni portal Šolski lonec predstavlja tudi vstopna vrata za dostop do **spletne učilnice NIJZ (zavihek: Organizatorji prehrane)** in **orodja za načrtovanje in vrednotenje prehrane (zavihek: PISKR)**.

ŠOLSKI LONEC

Prehranske smernice in usposabljanja Pravne podlage Dobro je vedeti Organizatorji prehrane PISKR

Dobrodošli v prenovljenem portalu
Šolski lonec

Spletna stran Šolski lonec predstavlja osrednji nacionalni portal za podporo vzgojno-izobraževalnim zavodom pri uresničevanju prehranskih smernic v sklopu sistema organizirane šolske prehrane.

Portal je namenjen organizatorjem prehrane in vodjem kuhinj v vrtcih, osnovnim in srednjim šolam ter ostalim vzgojno-izobraževalnim zavodom, ki zagotavljajo organizirano šolsko prehrano. Na enem mestu so združene strokovne vsebine, pravne podlage, programi,

EKONOMSKI VIDIK

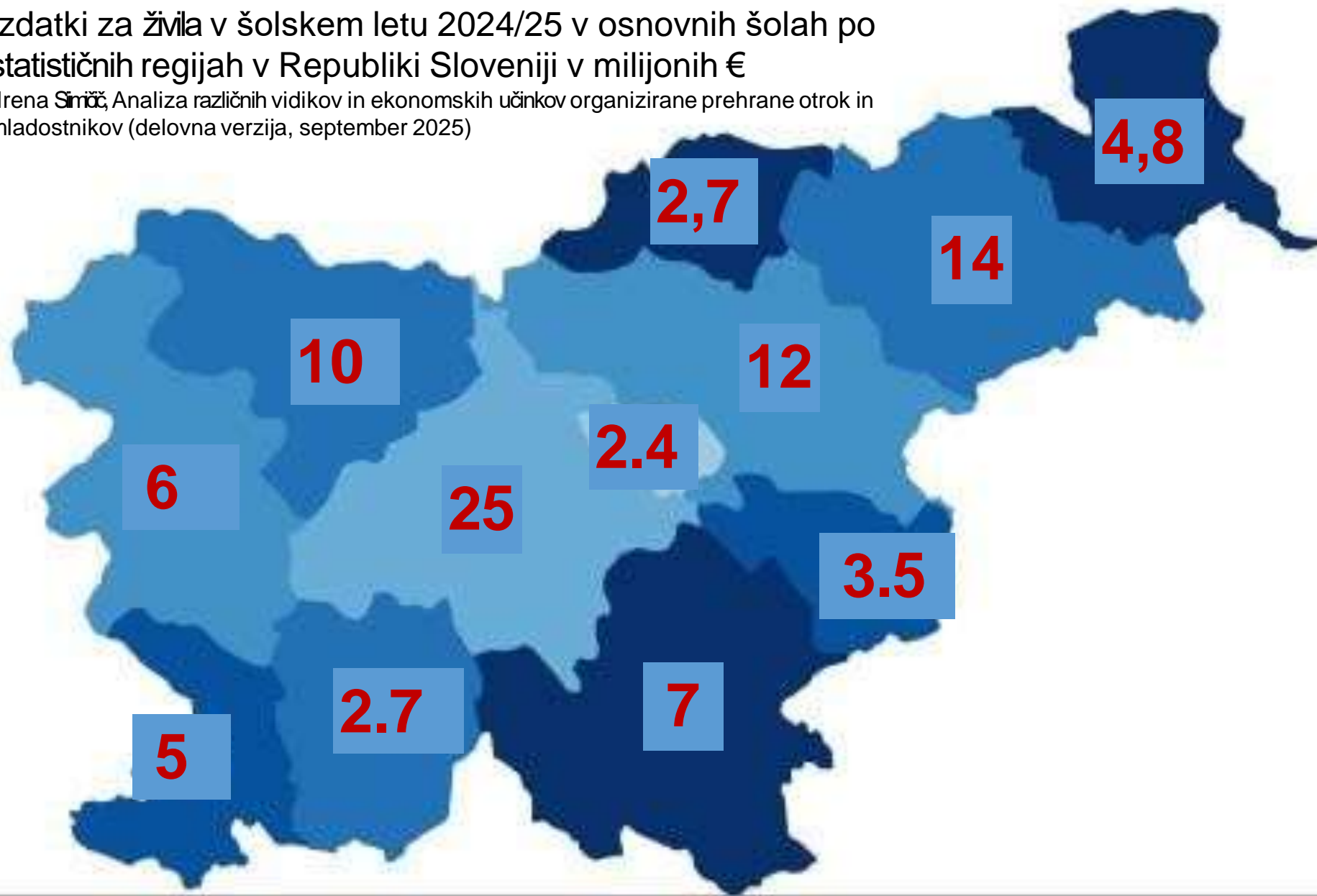
Uspešno poslovanje prehranskega obrata oz. kuhinje v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Izdatki za živila v šolskem letu 2024/25 v osnovnih šolah po statističnih regijah v Republiki Sloveniji v milijonih €

(Irena Simič, Analiza različnih vidikov in ekonomskih učinkov organizirane prehrane otrok in mladostnikov (delovna verzija, september 2025))

EKONOMSKI POMEN ORGANIZIRANE ŠOLSKE PREHRANE ZA RAZVOJ IN FINANČNO STABILNOST

- ✓ Podpora lokalnim pridelovalcem
- ✓ Številna delovna mesta
- ✓ Gospodarski učinek v državi
- ✓ Razvoj prehranske industrije

ŠOLSKA PREHRANA KOT NALOBŽBA V SKUPNO DOBRO

Vzgojno-izobraževalni zavodi v skladu z **Zakonom o šolski prehrani** v letnem delovnem načrtu opredelijo:

vzgojno-izobraževalne dejavnosti

- a) vzgojno-izobraževalne dejavnosti za **spodbujanje zdravega prehranjevanja,**
- b) vzgojno-izobraževalne dejavnosti za **spodbujanje kulture prehranjevanja in pozitivnega ter spoštljivega odnosa do hrane,**
- c) vzgojno-izobraževalne dejavnosti na **področju trajnostnega razvoja,**
- d) vzgojno-izobraževalne dejavnosti za **zmanjšanje odpadne in zavržene hrane.**

PREHRANSKE NAVADE

zaščitena
okus Evrope
KRANJSKA KLOBASA

Sofinancira
Evropska unija

Financirano s Evropske unije. Vsebuje 40% žitnih izdelkov in 60% mesa. Za več informacij o proizvodnji in izdelavi, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si. Za več informacij o proizvodnji in izdelavi, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si. Za več informacij o proizvodnji in izdelavi, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si.

PREHRANSKE VSEBINE

POMEN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA VIDIKA ZA IZBOLJŠANJE PREHRANSKIH NAVAD OTROK IN MLADOSTNIKOV

ZAGOTAVLJANJE IN IZBOLJŠEVANJE KAKOVOSTI

PRIPRAVA HRANE IN JEDILNIKOV PRI POUKU, DEJAVNOSTIH IN ŠOLSKI PREHRANI

Posebno kakovost živil proizvajalci označijo z znaki kakovosti živil, ki so lahko uporabljeni le v primeru, če izdelek ustreza določenim merilom iz slovenske ali evropske zakonodaje.

 geografska označba	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Geografska označba
 označba porekla	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Označba porekla
 zajamčena tradicionalna posebnost	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Zajamčena tradicionalna posebnost
 višja kakovost	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Višja kakovost
 ekoloski	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Označevanje ekoloških živil
 integrirani	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Integrirana pridelava
 naravna mineralna voda	Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano		Naravna mineralna voda

ZAKAJ SO POMEMBNI IZDELKI Z ZAŠČITENO GEOGRAFSKO OZNAČBO

KI SO KAKOVOSTNEJŠI IN ZAKAJ NAJ BI POTROŠNIK SEGAL PO NJIH

ZAGOTOVLJENA KAKOVOST IN SLEDLJIVOST

Vemo, od kod izdelek prihaja,
kako je bil pridelan.

POVEZAVA Z OKOLJEM IN TRADICIJO

Okus, hranilna vrednost in značaj
so edinstveni in plod okolja in tradicije.

POŠTENO PLAČILO IN OHRANJANJE PODEŽELJA

Podpora lokalnim kmetom in ohranjanje
delovnih mest na podeželju.

MANJ INDUSTRIJSKE OBDELAVE, VEČ NARAVNOSTI

Manj predelani, bolj naravni, brez
nepotrebnih dodatkov in aditivov.

- ✓ Ker dobimo preverjeno kakovost
- ✓ Ker podpiramo domače kmete in gospodarstvo
- ✓ Ker izbiramo trajnostno in odgovorno

- ✓ Ker dobimo preverjeno kakovost
- ✓ Ker podpiramo domače kmete in gospodarstvo
- ✓ Ker izbiramo trajnostno in odgovorno

zaščitena
okus Evrope
KRANJSKA KLOBASA

KRANJSKA KLOBASA

SLOVENSKA DEDIŠČINA Z OKUSOM

IZVIRNI SLOVENSKI IŽDELEK

VEČSTOLETNA TRADICIJA
Znanje mesarjev in recept prenasán skozi generacije

ZAŠČITENA GEOGRAFSKA OZNAČBA
Prepéžnana in zascitena po BU standardin edinstveni okus in kakovost

LOKALNO GOSPODARSTVO
Podpira lokalne kmete in družinske mesarije

SLOVENSKA GASTRONOMIJA
Ikona Slovenske hrane in kulinaritne dediscine

PONOS SLOVENIJE, POSKUSITE IN UŽIVAJTE!

Financirano s sredstvi Evropske unije. Vsebuje 100% slovenskega mesa in 100% slovenskega kruha. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran: www.kranjskaklobasa.si.

PREUČIMO OZNAČEVANJE ŽIVIL

Ponudba živil je danes zelo raznovrstna, zato je pomembno, da je potrošnik obveščen o sestavi, kakovosti, varnosti živil in ravnanju z živilji, ki jih namerava kupiti. V deklaraciji so zapisani različni podatki, ki morajo biti na živilu obvezno označeni. Taki podatki so ime živila, rok uporabe, seznam sestavin, neto količina, proizvajalec in izvor živila ter po potrebi še nekateri drugi.

V primeru pomanjkljivega označevanja se lahko v prvi vrsti obrnemo na prodajalka ali trgovca in izdelka ne kupimo. Poleg obveznih podatkov lahko zasledimo tudi druge podatke, med katerimi je tudi blagovna znamka. Blagovna znamka omogoča lažjo prepoznavnost in razlikovanje prehranskih izdelkov, zato poleg imena živila pogosto vsebuje tudi domišljjsko ime, ki je grafično zanimivo oblikovano. Posebno kakovost živil proizvajalci označijo z znaki kakovosti živil, ki jih lahko uporabijo v primeru, če izdelek ustreza določenim merilom iz slovenske ali evropske zakonodaje – proizvajalec pridobi ustrezen certifikat.

Kateri so obvezni podatki in označbe na živilih?

Poglejmo si na primeru DELIKATESNE JEDI SCIENTIX SIR.

OZNAČEVANJE ŽIVIL (primer simulacije)

PODPORNE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE DEJAVNOSTI

- Teden slovenske hrane in Tradicionalni slovenski zajtrk
- Shema šolskega sadja in mleka
- Dnevi dejavnosti
- Oddelčne ure
- Interesne dejavnosti
- Projektno delo
- Delavnice
- Ekskurzije in drugo.

PREHRANA OTROK IN MLADOSTNIKOV JE SESTAVNI DEL ŽIVLJENJA IN PROGRAMA VSAKE ŠOLE IN VRTCA.

Pri tem lahko veliko pomagajo vzgojitelji in učitelji, ker so najbližji otrokom in mladostnikom in tako lahko pripomorejo k izboljšanju prehrane

ODLOČITEV, ALI BOMO SMERNICE ZDRAVE PREHRANE UPOŠTEVALI JE VEDNO ODVISNA OD POSAMEZNIKOV. **KLJUB TEMU PA JE OSNOVNA NALOGA ORGANIZATORJA PREHRANE IN OSEBJA V ŠOLSKIH KUHINJAH, DA PONUJAJO HRANO PO VELJAVNIH STROKOVNIH PRIPOROČILIH.**

Spoštujmo hrano,
spoštujmo planet

Strategija za manj izgub
hrane in odpadne hrane
v verigi preskrbe s hrano

Strokovna priporočila za vzgojno-izobraževalne zavode

SLOVENIJA 2024 (vir: SURS)

2024 se je zavrglo **168.318 ton hrane** ali za 2 % več kot leto prej oziroma v povprečju **79 kg na prebivalca**. Malenkost več odpadne hrane je nastalo tudi v gospodinjstvih (za 2 %) in trgovini z živili (za 1 %), za 4 % manj pa v gostinstvu in strežbi hrane.

Po SURS-ovi oceni se je **delež užitnega dela** v odpadni hrani lani zmanjšal za eno odstotno točko in obsegal **60.600 ton** ali **36 % skupne količine**, preostalih **107.700 ton** ali **64 %** pa je bil **neužitni del**, kot so olupki, kosti, koščice, jajčne lupine in podobne snovi, ki jih ni mogoče uporabiti za prehrano ljudi.

Največ odpadne hrane, **44 % ali 73.600 ton**, je nastalo v gospodinjstvih. Prebivalec je tako doma v lanskem letu zavrgel v povprečju **35 kg hrane**, pri čemer bi bila užitna še tretjina oz. **11 kg**.

V gostinstvu in strežbi hrane je nastalo **32 % odpadne hrane**, v proizvodnji hrane 15 %, najmanj, 9 %, pa v dejavnosti trgovine z živili.

Odpadna hrana, Slovenija

	2023	2024	<u>2024</u> 2023
			sprememba v %
Skupaj (v tonah)	164.803	168.318	2
nastala v proizvodnji hrane (vključno s primarno)	21.825	26.037	19
nastala v distribuciji in trgovini z živili	15.005	15.171	1
nastala v gostinstvu in strežbi hrane	55.956	53.525	-4
nastala v gospodinjstvih	72.018	73.585	2

VIZ	ZNESEK ODVOZA ORGANSKIH ODPADKOV (10 let)
1	112352
2	91951
3	89785
4	86510
5	80559
6	74640
7	72031
8	70611
9	69487
10	67745
11	64644
12	64368
13	61788
14	60916
15	55162
16	54939
17	54197
18	53842
19	53699
20	53014
21	52620
22	51104
SKUPAJ	
1.495.964	

Osnovne šole v Sloveniji letno zavržejo veliko količino odpadne hrane. Po podatkih Agencije Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO) je o količini biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov poročalo različno število osnovnih šol⁴⁰, ki so med leti 2013 in 2017 oddale naslednjo količino biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov:

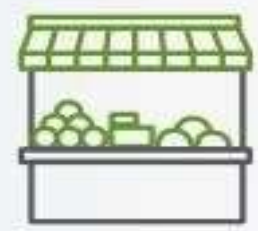
- v letu 2013 je 382 osnovnih šol oddalo 2.483.380 kilogramov,
- v letu 2014 je 362 osnovnih šol oddalo 2.373.922 kilogramov,
- v letu 2015 so 403 osnovne šole oddale 2.794.598 kilogramov,
- v letu 2016 je 421 osnovnih šol oddalo 2.916.252 kilogramov in
- v letu 2017 je 430 osnovnih šol oddalo 3.069.163 kilogramov.

Kako osnovne šole ravnaajo s hrano?

Revidirali smo ravnanje s hrano šestih osnovnih šol

64 mio €

stroškov za živila za šolsko hrano v letu 2017 *

Prilagajanje nabave živil

18 kg

odpadne hrane na učenca v letu 2017

smernice uravnotežene prehrane

ostanki hrane

38 €

v povprečju mesečno plačajo starši za prehrano

Odpadna hrana

V Sloveniji nimamo točnih in popolnih podatkov o količini odpadne hrane v osnovnih šolah.

Šole so učencem ponujale hrano, ki je ostala

Niso spremljale, kaj ostaja in kaj se z odpadno hrano dogaja

72.239 kg

odpadne hrane je bilo v revidiranih šestih šolah skupaj v letu 2017

Drugih načinov ponovne uporabe ostankov hrane večinoma niso uporabljale

Ugotovili smo, da nekatere šole neustrezno ločujejo

Kaj lahko stori vsak izmed nas, da bomo lahko sistem organizirane prehrane še izboljševali iz vseh vidikov?

zaščitena
okusEvrope
KRANJSKA KLOBASA

VPRAŠAJMO SE IN SI ODGOVORIMO KAJ ŽELIMO?

Sofinancira
Evropska unija

Financirano s Evropske unije. Vsebuje 50% izdelane v Sloveniji in 50% izdelane v drugih državah članicah Evropske unije. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran proizvajalca. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran proizvajalca. Za več informacij o izdelku in njegovih lastnostih, si ogledajte spletno stran proizvajalca.

